

Pensionsstiftelseaktuellt

Av fil. lic. Erik Hahr

I Meddelanden från RN ser. I nr 2, 1961 gives vissa anvisningar rörande pensionsstiftelser som här skall kommenteras.

Under punkt 1 uttalas, att taxeringsmyndigheterna inte bör kräva att företagen redan under beskattningsåret 1960 till efterlevnad av särskild stadgebestämmelse använder friställda stiftelsemedel för betalning av ATP-avgifter. Härigenom har RN befriat företag med s.k. SAF-klausul i pensionsutfästelserna från att fullgöra sin andel i den gentlemen's agreement som man kan säga ingicks genom nämndens anvisning enligt beslut den 8 dec. 1955. (Jfr art. i nr 1—2, 1961.)

Av den stadgebestämmelse varom nu varit fråga framgår, att stiftelsens överskottsmedel *skall* användas till ATP-avgifter. I fall där utfästelserna inte innehåller SAF-klausul har stadgarna ofta samma bestämmelse som nyss med den viktiga skillnaden att ordet "skall" är utbytt mot "må". Det brukar alltså heta, att stiftelsens medel — "i den mån de ej erfordras för tillgodoseende av alltjämt kvarstående tidigare pensionsutfästelser" — *må* användas till ATP-avgifter. Det synes enligt min uppfattning vara allmänt accepterat att återtagande får ske om förbehåll gjorts i stadgarna. Ett företag med ansträngd ekonomisk ställning kan i och för 1960 års bokslut önska utnyttja sagda bestämmelse. För att kunna göra detta måste en försäkringsteknisk beräkning av pensionsskulden ske. Finns då, vilket är vanligt, utfästelser som inne-

håller villkoret, att pensionen endast utgår om löfteshavaren utan avbrott kvarstår i företagets tjänst till den överenskomna pensionsåldern (utfästelser utan fribrevsrätt), uppstår frågan om dessa utfästelser skall medtagas vid beräkningen eller inte. Härvid är att märka, att dylika utfästelser inte är till sitt värde beräkningsbara. Skall hänsyn tagas till dem, måste särskilda konventioner göras. Gällande lag föreskriver intet härom. Företaget kan därför enligt min mening ännu inskränka sig till att beakta utgående pensioner och utfästelser med fribrevsrätt. Att helt utnyttja denna möjlighet annat än i nödfall är dock inte att rekommendera, utan den beräknade skulden bör i regel förse med en ganska bred marginal.

Uttalandet i punkt 4 av ifrågasvarande Meddelanden har, vilket torde inses, gjorts för att befordra genomförandet av PRI-systemet. Enligt detta skall företag som omfattas av pensionsuppgörelsen SAF-SIF-SALF till en för ändamålet bildad pensionsstiftelse, "PRI-stiftelse", varje år göra inbetalning med sådant belopp att stiftelsens förmögenhet alltid täcker i uppgörelsen definierad pensionsskuld. Man har beräknat, att denna skuld den 31/12 1960 i genomsnitt för företagen uppgår till 5,7 % av lönesumman för tjänstemän i intjänandeålder. Enligt RN:s anvisning rekommenderas nu taxeringsmyndigheterna att medge avdrag vid avsättning till PRI-stiftelse med belopp motsvarande nämnda 5,7 %, om det "framstår som san-

nolikt” att beloppet i fråga plus annan kretsstiftelses¹ förmögenhet inte överstiger skattetaket beräknat enligt KL:s regler. Förutsättningen om sannolikheten torde få anses innebära, att exakta försäkringsniska beräkningar inte skall behöva göras, Hur tillämpningen kommer att gestalta sig är dock omöjligt att yttra sig om. I det enskilda fallet torde det ofta bli mycket svårt att göra en ögonmåttsmässig bedömning. Vem det nu än blir som skall göra bedömningen, taxeringsnämnden eller en intygsgivande aktuarie, torde vederbörande i många fall komma att råka i samvetsnöd.

Avdrag kan inte utan sedvanlig beräkning påräknas med högre belopp än som motsvaras av de 5,7 procenten även om det högre beloppet ”sannolikt” skulle inrymmas under taket. Enligt sakens natur torde avdrag vidare inte medges om avsättningen (av de 5,7 procenten) sker till äldre stiftelse. Har PRI-stiftelsen inte ännu hunnit bildas, kan reservering i bokslutet ske interimistiskt för avsättning till den tilltänkta nya stiftelsen. (Jfr art. i nr 4.)

Har företag inte tidigare gjort någon avsättning torde avdrag med upp till de 5,7 procenten till PRI-stiftelse böra gillas även utan sannolikhetsprövning.

Som nyss nämndes har uttalandet gjorts för att främja PRI-systemet. Även vid andra system av samma eller likartad konstruktion synes emellertid uttalandet med utsikt till framgång kunna åberopas.

För erhållande av avdrag måste givetvis godtagbara utfästelser vara givna.

Utfästelse kan innehålla bestämmelse om rätt till fribrev. Beträffande dylik ut-

¹ Med samma destinatärkrets eller innefattande PRI-stiftelsens destinatärkrets.

fästelse given före 1960 vilken enligt uppgörelsen per den 31/12 1959 nedsatts till fribrevsbeloppet har RN i anvisningarna under p. 4 uttalat, att den vid skattetaksberäkningen i och för 1961 års taxering får medtagas till sitt kapitalvärde per balansdagen. Det är viktigt att lägga märke till att *nedsättning* till fribrev verkligen skall ha ägt rum. Enligt vad som inhämtats har RN nämligen inte avsett att rekommendera att utfästelse som inte nedsatts till fribrevsbeloppet utan fortfarande gäller till ett högre belopp skulle få medräknas med kapitalvärdet av det *latenta* fribrevsbeloppet. Ett exempel må anföras till klargörande av det påpekade förhållandet.

En person född 1920 hade den 31/12 1959 en utfästelse å 20.000 kr årligen i ålderspension från 67 års ålder. Utfästelsen omfattade fribrevsrätt och fribrevsbeloppet uppgick nyssnämnda dag till 15.000 kr årligen. Nedsättning till fribrev skedde enligt uppgörelsen och skattetaket den 31/12 1960 blir med stöd av RN:s anvisning lika med kapitalvärdet av de 15.000 kronorna eller 63.000 kr. Hade pensionen däremot inte nedsatts mer än till 16.000 kr, måste taket beräknas på vanligt sätt d. v. s. under antagande av framtida avgifter enligt anvisningarna till 29 § KL. I detta fall blir taket endast 38.000 kr.

Ett företag kan tidigare ha haft pensioneringen ordnad i egen regi men per årskiftet 1959—1960 övergått till pensionering genom SPP i fråga om den del av totalpensionen som ligger över fribrevsbeloppet per den 31/12 1959. Här synes konsekvensen fordra att man räknar som om nedsättning till fribrev inte skett.